

Politik Bilim

Nâfile Kilisenin Beyhûde Zangocu...

Aykut Göker

<http://www.inovasyon.org>; hagoker@ttmail.com

CBT'deki ilk köşe yazım (06.05.2000) şöyle başlıyordu: “TÜBİTAK'ta, bilim ve teknoloji politikası tasarımıyla uğraştığım 90'lı yılların ikinci yarısında, yaptığım işi söylediğim pek çok kişi, bir an düşünüp, Türkiye'nin gerçekten bir bilim ve teknoloji politikası mı var, diye sormuştur. Böyle bir politikanın olduğunu çok zor anlatabilmişimdir. Çoğunun ikna olmadığını; bu ülkede, bu tür bir işle uğraşan birini de, 'nâfile (yararsız/gereksiz) kilisenin beyhûde (boşuna uğraşan) zangocu' olarak gördüklerini biliyorum.”

Aradan 10 yılı aşkın bir süre geçti. Çok farklı bir açıdan da olsa hâlâ bilim ve teknoloji politikalarıyla uğraşıyorum; ama başkaları bir yana, ben de kendimi artık, 'nâfile kilisenin beyhûde zangocu' olarak görüyorum. Umutsuzluğum, sanayimizi ARGE ve yenilikçiliğe teşvik için tarihimizin en geniş kapsamlı destek uygulamasının başlatıldığı 1995'ten bu yana o vâdide ciddî bir ilerleme kaydedememiş olmamızdan kaynaklanmıyor. Aslında, umutsuz olmak için bu bile yeter. Çünkü, istisnaî birkaç alt sektör dışında, hemen hiçbir sanayi sektöründe, kendi özgün tasarımını yaratamamış, teknolojide dışa bağımlı olmaktan kurtulamamış bir ülke var karşımızda... Ve bu ülke, dış ticaret hacmindeki payları açısından önde gelen sanayi sektörlerinin çoğunda net ithalâtçı konumunda (Mustafa Sönmez, **Cumhuriyet**, 06.08.2010)...

Buna rağmen, hiç olmazsa imalâta belli bir yetkinlik düzeyini yakalayabildik, belli ölçüde ihracat da yapabiliyoruz, diye düşünebilir; bazı sektörlerde tasarım geliştirmede yetenek kazanma imkânlarını zorlayanlar olduğunu bilmenizden de güç alarak gelecek için bir umut besleyebilir; hattâ, tasarım ve teknoloji geliştirmede hamle yapılmasını sağlayacak, böylesi bir ulusal motivasyon ve gelecek öngörüsüne sahip bir hükûmetin bir gün işbaşına gelebileceğine de inanabilirsiniz.

Ne var ki, gidiş o gidiş değil. Ülkemizde bilim ve teknolojinin ufkunu karartacak bir gidiş var. Bilimin, bilimsel düşüncenin yerine, dogmalar, hem de dinsel dogmalar, dolayısıyla da bir inanç sistemi (“Dogmaların en geçerli olduğu alan din alanıdır, burada yalnızca inanılır.” [Melih Cevdet Anday]) ikame ediliyor. Böyle bir ülkede doğa bilimlerinin, toplumsal ve beşerî bilimlerin bir geleceği olabilir mi?

Doğa bilimlerine karşı bayrak açanlar, çağımıza damgasını vuran ve eğer üzerinde yaşadığımız gezegenin ve insanlığın geleceğini kurtarabileceksek bunu borçlu olacağımız enformatik (bilişim), sentetik biyoloji, yeni biyoteknoloji, nanobilim, nanoteknoloji gibi bilim ve teknoloji alanlarında herhangi bir ilerleme sağlayabilir mi? Bu gibi alanlarda esâmesi okunmayan bir toplum varlığını nasıl sürdürebilir?

Dinsel dogmanın akla galebe çalması, özgürce düşünmenin, 'neden ve niçin'i sorgulamanın, insanın doğasındaki 'merak'ın önüne set çekmek değil midir? Böylesi bir ortamda, o sözü çok edilen 'demokrasi', 'özgürlük', “kültürel zenginlik” gibi kavramların altı nasıl doldurulacaktır?

Bu gidiş aydınlık bir geleceğe doğru değil; önce bilimsel düşünceyi yok etmeye yönelmiş, faşizan bir gidiştir... Ancak, bu faşizan gidişi simgeleyebilmek için Hitler'in adının kullanılması pek doğru değil. Unutmayalım, 'Hitler'in faşizmi' gücünü Almanya'nın sanayi ve teknolojideki gücünden almıştı. Hitler, kendi hayâllerini gerçekleştirmek için bu gücü kullandı. Başaramadı... Ama, bizim olası Hitler adayımızın dayanabileceği böyle bir güç yok. Dayanabileceği tek güç, kendisine bu yolu açan ülke olabilir; ama sonuç değişmez. Kendi hayâleriyle kendisini destekleyen ülkenin hayâllerinin harmanlandığı anaforda bizi de bekleyen felâkettir, ama Hitler Almanya'sının başına gelenden daha büyük bir felâket... Almanlar o felâketten sonra toparlanabildiler, çünkü sanayi ve

teknolojideki yetkinlikleri, bilgi birikimleri yok olmamıştı. Bizde o birikim zâten olmadığına ve bu gidişle de olamayacağına göre...

Bu, umudun bittiği noktadır. Galiba 'zangoçluğa' vedâ zamanım yaklaşıyor...

CBT. 10 Eylül 2010